

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 15 сентябрь

ШАНБА

№ 211 (5.004)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин

ПАХТАКОР САДОҚАТИ

Ҳазорасп районидаги «Партия XXI съезди» жамоа хўжалиги бошқаруви партия, меҳнат ва уруш ветеранларига «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига обуна бўлиш учун 870 сўм пул ажратди

Яхши гапнинг қаноти бор. Юқоридаги хушxabарни эшитиб дарҳол кўнга Хоразм воҳисига йўл олдик. Ташаббускор хўжалик далаларини кездик. Механизаторлар, пахтакорлар, чорвадорлар, кексалик гаптини сураётган отахонлар ва онахонлар билан суҳбатлашдик.

Жумҳуриятимизнинг ҳамма ерида бўлгани каби бу жойда ҳам кузги дала ишлари авжида. Кундан кунга пахта йиғим-терими суръатига суръат қўшилмоқда. Ҳазорасп райони пахтакорлари вилоятда пешқадамлар сафида. «Партия XXI съезди» меҳнаткашлари ҳар кун давлатга йиллик планининг 3 фоизини ҳисобда оқ олтин топишмоқда.

— Жамоа хўжалиги бошқаруви хайрли ишга қўл урди. — дейди партия ва меҳнат ветерани, райондаги биринчи тракторчилардан бўлган Раҳим ака Худойберганов. — 50 киши хўжалик ҳисобидан дилкаш рўзномани «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна бўлди. Бу ерда гап фақат ҳар бир кишига 17 сўм 40 тийиндан ажратилган маблағда эмас. Ёнг муҳими, кишиларга бўлган эътибор ва ғамхўрликда. Мен қайта қуриш шарофати туйғайли одамларимизда меҳр, оқибат каби фазилатларнинг илдам куртак ёётганидан мамнунман. Ахир сир эмас, яқин-яқингача хўжаликда бир умр сувчилик, механизаторлик қилган кишиларни пенсияга чиққандан сўнг биров эсламасди. Ҳатто байрам кунлари арзимас табрик йўллаш аксарият раҳбарларимизнинг ҳаёлига ҳам келмасди. Бунинг ёшлар тарбиясига қанчалик хуноқ таъсир кўрсатишини бир ўйлаб кўринг. Узим «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасини қизиқиб ўқийман. У том маънода биз, қишлоқ меҳнаткашларининг қувонч ва ташвишларини, дарду ҳасратларини рўю рост ёзда. Ана шу рўзномага обуна бўлишга ёрдам берган хўжалигимиз бошқаруви раҳбарларига ўз миннатдорчилигини билдираман. Бу хайрли ташаббус жумҳуриятимизнинг бошқа хўжаликларидан ҳам қўллаб-қувватлашини истардим.

— Бахтимизга замонамиз тинч бўлсин, — дейди Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Мадрим ака Саидов. — Бизлар не-не қийинчиликларни бошдан кечирмадик. Уруш даҳшатларининг гувоҳ бўлдик. У кунлар фарзандларимиз, неварачевараларимиз бошига тушмасин. Мен жумҳуриятимизда чиқаётган рўзномалар саҳифаларида Фарғона, Уш вилоятларидаги воқеаларга оид мақолаларни ўқиб ёқа ушлаيمان. Нима етишмаяпти ўзи бизга? Қондош—жондош халқ бўла туриб нимани талашамиз? Истардимки, юқоридаги вилоятларда бўлиб ўтган нохуш воқеалар сабаби «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасида муқурроқ таҳлил этиб берилса. Марказий матбуотда босилаётган баъзи мақолаларга муносабат билдирилса.

ШУ СОНГА ТЕЛЕГРАММА

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» РЎЗНОМАСИ ТАҲРИРИЯТИГА

Тошкент вилоятининг Галаба районидagi Калинин номили шўро хўжалиги меҳнаткашлари «Қишлоқ ҳақиқати»ни ўзларининг сеvimли рўзномаларидан бири деб билишади. Шу боис кунги кеча қишлоқ кишиларининг қувонч ва ташвишларини рўйи-рост ёритувчи, жойлардаги маъжуд муаммоларни чуқур таҳлил этувчи «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига 200 киши обуна бўлди. Хўжалигимизда «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига обуна қизгин давом этмоқда.

Т. ИСКАНДАРОВ, Калинин номили давлат хўжалиги директори.

***

Ульянов районидagi «Партия XX съезди» шўро хўжалиги меҳнаткашлари «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси саҳифаларида қишлоқ хўжалиги ходимлари учун фойдали маслаҳатларни, илгор тажрибалар ҳақидаги тавсияларни муттасил ўқидилар. Бугунгача «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна бўлган кишилар сони 100 кишидан ошди. Бизнинг хўжалигимиз ҳам ҳазораспликлар ташаббусини қўллаб-қувватлади. 21 нафар киши шўро хўжалиги ҳисобидан 1991 йил учун «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига обуна қилинди.

Н. ЭРГАШЕВ, «Партия XX съезди» давлат хўжалиги партия ташкилоты котиби.

Х. ОТАМУРОДОВ, касаба уюшмаси комитети раиси.

Сўнгги пайтда бозор иқтисодиёти ҳақида кўп гапирилапти. Шу муносабат билан алоқа хизмати, босмахона харажатлари, қоғоз нархи ошганлигидан хабаримиз бор. Бу ўз навбатида рўзномаларнинг ҳам қимматлашувига олиб келди. Ҳамфир рўзномани «Қишлоқ ҳақиқати» ҳам 17 сўм 40 тийин бўлибди. Албатта, бу оз пул эмас. Хўжалигимизда кам миқдорда нафақа олаётган оидилар жуда кўп. Қолаверса, жумҳуриятимизда 9 миллион аҳоли қашшоқ яшаётганлиги маълум. Ана шундай шароитда жамоа хўжалигимиз бошқаруви кўрсатган ташаббусни ниҳоятда ўринли деб ҳисоблайман. Бу ҳам меҳнаткашларга кўрсатилган ғамхўрликнинг кичик бир намунаси. Ташаббус ҳамма ерда қўллаб-қувватлашини зарур.

— Партиянинг жамиятда тутган ўрни, халқ ўртасидаги обрў-эътибори хусусида кўп гапираямиз, — дейди жамоа хўжалиги партия ташкилоты секретари Зерийбой Бежжонов. — Дарҳақиқат, баъзи раҳбарларнинг ноўрин хатти-ҳаракати, меҳнаткашларнинг арзларига эътиборсизлиги, оммадан ажраб қолганлиги одамларда партияга бўлган ишончга путур етказди. Қишлоқда бирон бир маросим бўлса ўша ерда партия йўлбошчиси кўринмасди. Буни ҳатто сиёсатимизга зид деб билдик. Мулла эса ҳамма вақт ҳозир уюз. Энди аҳвол яхши томонга ўзгараляпти. Партия йўлбошчиси халқнинг қувончига ҳам, дардига ҳам, ташвишига ҳам шерик бўлиши шарт.

«Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг наشري саналади. Очиги, жумҳуриятимизда партиянинг мавқеи ва ўрни мустаҳкам. У пухта заминга эга. Буни мен жумҳуриятимизнинг ҳозирги раҳбарлари тутган йўлнинг тўғрилигига деб биларман. «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси эса Марказий Комитет олиб бораётган сиёсатни халққа етказиб берувчи, тарғиб қилувчи, қолаверса меҳнаткашлар билан партияни боғлаб турувчи кўприкдир. Бизнинг хўжалигимизда ҳар йили 200 нафарга яқин киши «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига обуна бўлишди. Ҳозирча 50 кишига ана шу сеvimли газетамизга обуна бўлиш учун пул ажратдик. Булар партия нашрига амалий ёрдамимиз ҳамда «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига бўлган ўз садоқатимиз рамзидир. Биз ташаббусимизнинг жойларда қўллаб-қувватлашини ишонамиз.

ТАҲРИРИЯТДАН: «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси таҳририяти Ҳазорасп районидаги «Партия XXI съезди» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Дурдин Раҳмоновга, хўжалик партия ташкилотига, касаба уюшмаси ва комсомол комитетига ҳамда барча фаолларига рўзномамизга кўрсатишган ҳимматлари учун самимий миннатдорчилик билдирадilar.

Жумҳуриятимиз деҳқончилиги-саоат ходимлари олдига юксак ва мураккаб вазифалар қўйилди. Яъни, қишлоқ хўжалигида илгиридан рўй бериб келган камчилик ва нуқсонларни тута-тириштириш, ишлаб чиқаришда туб сифат ўзгаришлар яса-бунинг учун эса жадаллаш-тиришга ҳақлиқ бераётган муаммоларни оқидона ҳал этиш, пировард натижаларнинг салмоқини бўлишига, мўл, арзон маҳсулот етиштиришга эришиш лозим. Бу — ҳар бир хўжалик раҳбарини, мутахассисини, меҳнаткашларни зиммасига улкан масъулият оқийди. Бу борада ибратли ишларни амалга ошираётган хўжаликлар талайгина. Шулардан бири Карл Маркс номили колхоздир.

Хўжалик меҳнаткашлари доимо тежамкорликка интилиб, фан-техника ютуқларига, илгор тажрибага таянишмоқда. Шу сабабли улар раҳбарлар равишда мўл ҳосил етиштиришмоқда. Чорва маҳсулдорлиги мунтазам ортмоқда. Даромад ҳам салмоқли бўладиган. Сафланган ҳар бир сўм эвазига янги янги сўмлик маҳсулот оли-моқда.

Аmmo бу ютуқлар оson-ликча қўлга киритилмаётгани йўл, албатта. Кўп йиллик машаққатли меҳнат эвазига эришилмоқда. 1988 йили колхоз раҳбарлари ўзгарди. Янгиликка бўшладилар. Бригадирлар сайлов ўтказилди. Кўплари ўз ўрнига қайта сайланди. Янгиликларнинг ҳам бўлди. Ҳар бир жамоада бригада кенгаши ташкил этилди. Пудрат — виждон, сифат ва якуни, деган маънони билди-риши халққа кеңг тушунти-рилди. Чунки дастлабки иш тажрибасиданоқ пудратни жорий этишининг ўзи кифой қилмаслиги, бунинг учун аввало, одамларни янги-ча

ДЕҲҚОН ЯШАЙДИГАН КУН КЕЛДИ

Фарғона районидаги Карл Маркс номили колхоздан суратли лавҳа

кетмади. Одамлар иомига, хўжаликнинг далага чиқадиган бўлди. Белгиланган маош олинувдиган ва ҳамма ўзини ҳар кечкага уриб, шахсий иш билан машғул бўлиб кетди. Ҳеч ким пахта учун жон койишини истамди. Чунки кейинги йил-ларда колхоздан қара бўлиб қолаверган ёни йил охирида ҳеч қандай қўшимча ҳақ олмаган колхоз аъзолари ишининг пировард натижасига, унинг эвазига олинмаган иш ҳақи ва мукофотта ишонимасди-да!

Бунинг устига қийин экин, техникадан фойдалани-ши, суғоришда набатини қайси пудратчига бериш, пахтадан териб олин- муаммолари бор эди. Буларни ҳал этмасдан ишни бир те-кисда олиб бориб бўлмасди.

Янги раҳбар ишни кадрларни жой-жойга қўйишдан бошлади. Бригадирлар сайлов ўтказилди. Кўплари ўз ўрнига қайта сайланди. Янгиликларнинг ҳам бўлди. Ҳар бир жамоада бригада кенгаши ташкил этилди. Пудрат — виждон, сифат ва якуни, деган маънони билди-риши халққа кеңг тушунти-рилди. Чунки дастлабки иш тажрибасиданоқ пудратни жорий этишининг ўзи кифой қилмаслиги, бунинг учун аввало, одамларни янги-ча

тайёрлаш лозимлиги маълум бўлди.

Талабчан раис умумийнинг эмас, кўпроқ ўз томонрасини ўйлайдиган кишиларга нисбатан мурасасиз бўлди. Ердан оқидона фойдаланиб тула-гектарлар ҳосил қилиш, минерал ва маҳаллий уғитларни тежаб-теграб сарфлаш устидан назорат ўрнатди. Колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш, рағбатлантириш, уларнинг талаб ва эhtiж-ларини ўз вақтида қондириш каби бир қатор ҳаётий му-хим масалалар ҳам раис эътиборидан четда қол-мади.

Хўжаликда соғлом икжодий муҳитнинг юзага келиши натижасида ишда кескин бу-рилиш ясалди. Онгли инти-зом, ишта сидқидилдан ён-дашнинг ўз самарасини берди. Бора-бора одамлар бутунлай бошқача иштиёқ билан ишга киришдилар. Чунки улар пудрат тўғрисида батафсил тушунишга эга эдилар. Қан-дай ҳисоб-китоб қилишни, пировард натижадан қанча-лик манфаатдор бўлишни яхши билдишарди. Келажак-ка ишонч бўлса, албатта му-ваффақият қозонилади.

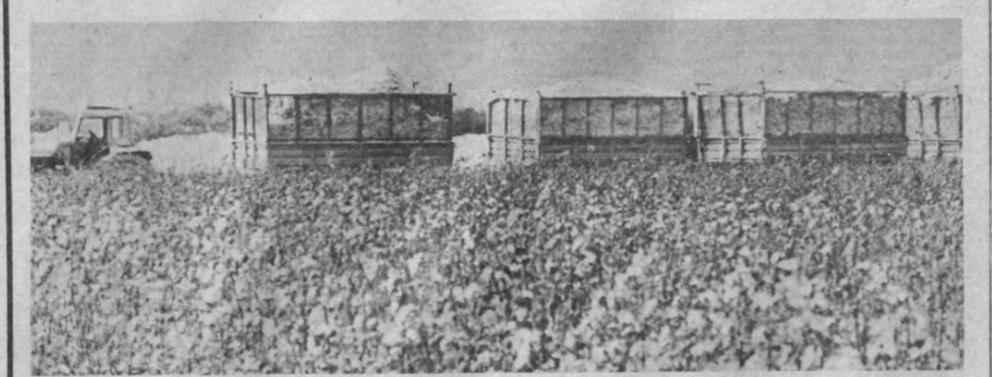
— Бугунги кунда хўжа-лик фаолиятга фақатгина план ва мажбуриятларнинг

бажарилаётганлигига қараб эмас, балки қандай қайси йўллар билан уйдланаётганлигига, у қанча наф келти-раётганлигига қараб баҳо берилади, — дейди колхоз раиси Ҳалимов ака Мирзаев. — Чунки хўжаликнинг иқтисодий қуввати ана шу омилар орқали белгилана-ди. Агар колхоз бой бўлса, колхозчилар туғи ва бадав-лат, фаровон турмуш кечир-салар, бундай шароитда ер-сув, бошқа моддий ресурслардан фойдаланиш имко-нияти кенгайиб бораверади. Худди ана шу ўринда жа-моа, онла ва ижара пудратчи-нинг аҳамияти бекинес. Бу — иснон омилидан, яшриниб ётган имкониятлардан самарали фойдаланишнинг қуд-ратли воситаси. Бригада, жамоа ва оидлий пудрат тажрибадан ўтиб, унинг аф-заллигини тинчакан ҳис-этиш хўжалигимиз азамат-лари эдиллигида тула ижара пудратга киришдилар. Бу ҳар томонлама қўлай бў-ляпти. Ижарачилар ҳам, хў-жалик ҳам бир-бирига тая-ниб иш тутмоқда. Колхозда белгиланган ички хўжалик нархи самарали ҳақ олишга имкон яратди. Қисқаси, ҳам-ма нарса одамнинг ўзига боғлиқ, дангасалик қилмас-бўлган. Киши тер тукиб, ҳалол меҳнат қилдим, унинг самарасидан тула ба-ҳраманд бўлиши муқаррар. Бу хўжалик иқтисодиётини мустаҳкамлашда ҳам ўз ак-сини толади.

Шу кунларда колхозда пахта йиғим-терими жадал бормоқда. Жорий йилда она-Ватанга 3 минг тонна оқ олтин армуон этиш мажбу-риятини олган азамат пахта-корлар суръат отига қамчи босмоқдалар. Айниқса за-ғор кема шунқорларнинг шашти баланд. Қўрбон Нор-тонов, Маҳаммаджон Аҳ-медов, Нейматжон Саиджа-медов ва Сотвондди Холдо-ров сингари оловқалб меха-низаторлар 100—120 тонна-дан пахта теришмоқчи. Қўп-минтиrogramчи чеварлар бахш ҳам қизғин тус олган. Малюкат Ҳайдарова, Муҳа-раб Матгаримова, Робия Юсупова дугоналари орасида илгорликни қўлдан берма-яптилар.

СУРАТЛАРДА: 1. «Қери билгани пери билмас» деганлар. Раис Ҳалимов ака Мирзаев тез-тез нуруйи отахонлар суҳбатидан баҳраманд бўлиб туради. 2. Лўппи чоноқлар. 3. Кервон йўлга чиқди.

РАҲБАРЛИКДА ҲИҚМАТ КЎП

Ҳазорасп районидаги «Партия XXI съезди» жамоа хўжа-лиги бошқаруви раиси Дурдин РАҲМОНОВ муҳбиримизга қў-йиладиган хикоя қилди. Хўжаликка 1984 йилдан буён бошчилик қилаялман.

Назаримда ёмон ишламадик. Иқтисодий кўрсаткичларимиз яхшиланди. Олаётган соф фойдани йилдан-йилга орттирмадик. 1984 йилда аҳвол оғир эди. Давлатдан қара бўлиб қолган экан. Ҳосилдорлик паст, план тул-масди. Уй-жой, маданий-маиший иншоотлар қурили-ши ўз ҳолига ташлаб қў-йилганди. Бугунги кунда манзара яхши томонга ўзгарди. Ут-ган йили гектардан 34,5 центнердан ҳосил йиғиб ол-дик. Давлатга 4500 тонна оқ олтин сотдик. Олинган соф фойда 1 миллион 200 минг сўмини ташкил этди. Тола сифати яхши бўлганлиги учун 400 минг сўм қўшимча ҳақ олдик. Унинг бир қис-ми меҳнаткашларга бери-

димиз бу йил 1 миллион 300 минг сўмлик соф фойда олдиш. Давлатга 780 тонна сўт, 86 тонна гўшт топи-риш.

Муваффақиятнинг омили нимада? Назаримда, энг муҳими нишларнинг меҳнат қилишлари учун зарур шарҳ-шароит яратиб бериш ҳамда уларга имкони бори-ча ғамхўрлик кўрсатишдир. Утган йиллар мобайнида ўз ҳисобимиздан иккита урта мактаб, иккита болалар боғ-часи, замонавий чорвачилик комплекс қурилиб фойда-лангани топирилди. Чанг-тупроқ йўллар асфальтлаш-тирилди. Хўжалигимизнинг 95 фоиз аҳолиси табиий газдан фойдаланаляпти. Теле-фонуларнинг ниҳосига ет-казилди. Аҳолини тулқ-ичимлик сув билан таъмин-лаш борасида катта ишлар олиб бориляпти. Президент фармонига асосан колхозчи-ларга томоғча учун 206 гектар ер ажратдик. Уй қу-

риш учун имконият даража-сида гишт бераляпти. Ҳа-минда йилга 5 миллион донга гишт ишлаб чиқарила-диган корхона бор. Унинг қувватини ошириш консерва-цези, Келажакда қонсерва-цези қуриши мўлжаллял-ляпти. Ҳозирча 37 гектар бо-ғимиз бор. Мақсадимиз уни янада кенгайтириб 100 — 150 гектарга етказиш.

Хўжалигимиз юксалиш-и йўлига чиқиб олди. Режаларимиз кўп, етарлича мабла-ғимиз бор. Фақат имконият беришса бўлган. Шу хўжа-ликда яшаётган меҳнаткаш-ларнинг турмуш даражаси-ни ошириш учун масъулми-з. Ана шу хайрли, машаққатли йўлда қўлимиздан келган ҳамма ишни қиламиз.

Раис ўзининг меҳнат фа-олияти ҳақида камтарона сўз юртыди. Яхшиси, у ҳақда бошқалар фикрини эши-кляпти.

Жуманиёз Саидмуродов, меҳнат ветерани; Ботир Жуманиёзов, Ленин ордени ни-шондори.

Дурдин Раҳмонов ишюлда кавтар, иснон қалбига йўл тона оладиган ташаббускор, талабчан, меҳрибон иснон. Муҳими, у халққа қайна-ди. Колхозчиларнинг оғир-ни енгил қилишга ҳарақат қилди. У хўжалигимизга келгандан сўнг раҳбарга ёл-чидик. Хўжалигимизнинг юксалишида унинг хизмати катта. Бахтимизга доимо шундай кишилар бор бў-лишсин.

Район партия комитети-нинг биринчи котиби, Ўзе-бекистон ССР Олий Совети де-путати Шариф МУРОДОВ ҳам худди шундай фикр бил-дириди. «Дурдийбой чин ис-нон, ҳақиқий коммунист» деди у. — Ҳайлайманки, уларнинг хайрли ташаббуси районимизнинг бошқа хўжа-ликларидан ҳам қўллаб-қув-ватланади.

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚАНДАЙ БОРАЯПТИ?

Жумҳурият вилоятларида гўзани баргсизлаштиришнинг бориши тўғрисида шу йил 14 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Биринчи устун — вилоятлар, иккинчи устун — гўзани баргсизлаштириш режаси (минг гектар), учинчи устун — бир кун-да, тўртинчи устун — мавсум бошдан (режега нисбатан фо-из ҳисобда).

Жиззах	137	9,7	97,0
Тошкент	121	8,3	77,4
Самарқанд	100	8,9	73,3
Сирдарё	152	9,8	73,0
Сурхондарё	110	6,6	72,3
Қашқадарё	183	9,1	71,3
ҚАЖАСС	120	6,7	54,9
Анджон	110	9,6	54,4
Бухоро	115	8,3	51,3
Фарғона	90	9,8	46,7
Наманган	73	10,0	46,6
Хоразм	70	8,4	46,6

Жумҳурият бўйича: 1381 9,0 66,2

ХАЛҚ БОҒИ

● Уғом-Пском халқ боғи ташкил этилди. ● Бу бизнинг зиммамизга катта масъулият юклайди.

● Табиатнинг бу сўлим бурчагини эъзозлашимиз, ҳар бир ўсимликдан тортиб жониворгача — барча ноёб нарсаларини, булоқлару шаршаралар, умрбоқий дарахларни кўз қорачиғидек сақлашимиз лозим. ● Гўзал, баҳаво бу маскан келажак авлодларга биздан мерос бўлиб қолсин.

СССР Олий Советининг 1989 йил 27 ноябрдаги қарорига мувофиқ қуриқхоналар ва табиий халқ боғлари эгаллайдиган ҳудудларни 1995 йилда мамлакат умумий ерларининг 2 фоизига, 2000 йилда эса 3 фоизига етказиш кўзда тутилмоқда.

Ҳозир жумҳуриятимизда бундай майдонлар 250 миң гектарга эришди. Бу жами ерларимизнинг 0,5 фоизини ташкил этади. Ҳоло, Бошқа-ча айтганда бу соҳада ҳам бошқа минтақалар ва мамлакатлардан ордонамиз. Масалан, қуриқхоналар ерлар РСФСР ва Украинада биздагидан 1,5, АҚШда — 6, Канада, Хиндистон ва Хитойда 3—4 ҳисса кўпдир. Бунинг сабаби шунданки, қуриқхоналаримиз ва бошқа муҳофаза қилинадиган ерларимизда ҳайвонот ва ерботот дунёсини қуриқлаш иши паст даражада.

Ривожланган мамлакатларда қуриқхоналар, халқ боғлари тармоғи кенг тараққий этган. Наботот ва ҳайвонот оламнинг муҳофаза қилиш масалаларига катта эътибор берилмоқда.

Бизда эса табиат тобора қашшоқлашиб бормоқда. Ҳолбуки, жумҳуриятимизда шундай ерлар борки, уларни ҳамма ҳавас қилади. Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ ноҳиясида дилларни оҳанрабодек тортувчи сўлим гўшалар кўп. Жумҳурият табиатини муҳофаза қилиш жамияти бу ҳудудларни халқ боғига айлантириш масаласини партия, совет ташкилотлари олдига қўйди. Мана нихоят беш йилдан бери ишчи олиб борилган иш самара келтирди: Ўзбекистон ССР Министрлар Совети яқинда «Тошкент вилоятининг Уғом-Чотқол давлат табиий халқ боғини ташкил этиш тўғрисида» қарор қабул қилиб, унинг бош маъмурини тасдиқлади.

Шу муносабат билан жумҳурият табиатини муҳофаза қилиш жамиятида бўлиб, унинг раиси О. Алимов билан суҳбатлашдик.

— Ориф Алимович, Бўстонлиқ табиатини бу ерга келган ҳар қандай кишини ром этади. Рағно-рағн манзараларини тарғиф-таъсифи йўқ. Шу боғи уни ҳақли равишда «Ўзбекистон ССР табиатини муҳофаза қилиш жамияти» деб атайдилар. Сиз табиатини бу гўзал бурчагига қандай баҳо берасиз?

— Менга қолса Бўстонлиқ Ўзбекистон Швейцарияси деб атар эдим. Ҳавоси шундай тозаки, ҳассос шоримиз Миртемир айтганидек, минг йил чилим чеккан улпага даво бўлади. Сувларини айтаётганимиз, шундай зилол ва бегуборлик, ичиб тўймайсиз киши.

Гап бўлганга эмас. Бу ноҳиянинг халқ ҳўжалигини тугатган ўрни, маърифатни қаттиқ қаттиқ даққатди. У аввало жумҳуриятимиз пойтахти — Тошкентнинг оби ҳаёт билан таъминлайди. Қолаверса, эндиликда Шарқ дарвозаси бўлиб юрган, тобора гўзаллашиб, ободонлашиб бораётган бу азият ҳавосини тоза ва мусабоб қилди. Тошкент «улпа»сини бедард ва бегард ҳолда сақлайди.

— Демак, пойтахт вилоятини ҳудудда халқ боғи узок келажакни кўзлаб ташкил этилган. Айтинчи, Бўстонлиқнинг шу қуллардаги аҳвол қандай даражада?

— Афсуски, бу ерда ҳам вазият нохуш томонга қараб юз бурганди. Бўстонлиқдаги гўзал жойлар табиатига пуртур етаётганда. Аҳвол шу даражага бордики, шонилич чоралар қўрилмас, бу ердан ҳам ажралиб қолшимиз, иккинчи Орол фожияси рўй бериши мумкин эди.

Бир мисол келтирай. Бу ерларда жойлашган қўлдан-қўл ташкилотлар ўз чиқиндиларини дарё ва сойларга оқиб юборишади. Уларнинг барчаси тозалаш иншоотларига эга эмас. Гео-доглар, йўлсозлар ҳоҳлаган ерларини навлайдиган бўлдилар. Чорва моллари тартибсиз боқилиб, ноёб ўсимликлар пайҳон қилина бошлади. Буларнинг ҳаммаси жамоатчиликни, табиат шайдоларини ташвишга солди. Биз бу ерда халқ боғи ташкилотларини тегишли ташкилотлар олдига қўйдик. Мазкур масала ва вазият кўп йил ўрганилди.

— Халқ боғининг ташкил этилиши қувончли, албатта. Янги қуриқхоналарни ҳудудларга қайси ерлар кирди?

— Аввало бир масалани ойдинлаштириб олишимиз керак. Қондага кўра давлат халқ боғларини ташкил этишдан мақсад ўзига хос экологик, тарихий ва эстетик моҳиятга эга бўлган гў-

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

ЖИЗЗАХ. «Қишлоқ ҳақиқати» жамоатчи музбири Айром Имомовдан телефон орқали олдидим. Жиззах районидagi «Москва» колхозининг Қарим Исакулов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 150 гектар майдонда гўза парварилди-лар. Қалб кўри, пешона тери эганига кўп ҳосил етиштирилди. Пахта ёлғасига олинди. Механизаторлардан Умар Очилов, Журсун Эргашев, Бурҳон Ерлақабов ва Абдуазиз Файзуллоев терим маши-наларини унум билан ишлат-дилар. Тўрт кун мобайнида 300 тонна пахта терилди. Ҳар гектардан 22,5 центнердан ҳосил олинди, белгиланган режа бажарилди. Терилган ҳам аше-нинг ҳаммаси биринчи сор-га топширилди. Яна 120 тонна пахта йиғиштириб олиш мўл-жалланмоқда.

Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам оқ олтун йиғим-терими қизғин бормоқда. Раҳ-матулла Чиндиев ва Уроз Қўқоров бошлиқ жамоалар ҳам бугун-эрта маррага ета-дилар.

Колхоз далаларида 54 та машина ишлаб турибди. Ме-ханисация ёрдамида кунга 400 тонна пахта терилаяпти. Ушш сурати 5—6 фозга кўта-рилди.

ХАБАРЛАР

КАСБ ЭГАЛЛАШДИ

«Октябрь 60 йилдаги» совхоз маркази устaxonси ишчилари элликқалъалик би-ринчи гилам тўқувчиларни қизини таъриқладилар. Дав-лат ҳўжалиги бош инжениери Оллабеган Жумаев ва унинг савглиси бу янги касб-нинг қишлоқда тоғир оти-шига қўмақлашди. Хо-размлик гиламдўз Ойимжон Мадримова ва унинг қизи Едгора совхознинг 16 нафар қиз-жувонига ноёб касбини ўргатдилар. Дастлабки чи-ройли гиламлар истеъмолчи-лар қўлига теғди.

«НАВРУЗ»ГА МАРҲАМАТ

Ноҳиядаги «Ленинград» жамоа ҳўжалигида маданият-маншой бинолар қуришга эътибор қўйилган. Яқинда қишлоқ марказида 650 ўрнили «Навруз» ёзги кинотеатри аҳолига хизмат кўрсата бошлади. Биринчи томонини Ўзбекистон ССР халқ артисти Отажон Худойшукров бошлиқ санъаткорлар қўрсатишди.

Ж. ЖАЙЖОНОВ.
Элликқалъа райони.

ДЕҲҚОН ЯШАЙДИГАН КУН КЕЛДИ

ётган муваффақиятлар колхоз бошқарувининг подани тўлдириб бориш, унинг наслини яхшилаш, пудрат асосида ем-хашак етиштириш соҳасидаги пухта ишлари самарасидир.

Колхоз яхши жиҳозланган сутчилик фермасига эга. У ҳозирги талабларга тўлиқ жавоб беради: молхоналар-ни гўнган тозалаш, сиғир-ларни сургунчи, озуқа тақ-симлаш ҳамда соғиш механиз-ация зиммасига юклатил-ган. 644 бош қорамол, жум-

ладан 198 бош соғин сиғир зооветеринария қондалари асосда парвартиш қилина-япти.

СУРАТЛАРДА: 1. Озуқакор-лар бригадаси бошлиғи Со-тиволди Охунов. 2. Колхоз партия ташкилотининг котиби Насриддин Мақсудов илгор чорвадорлардан Зоҳидхон Исмоилов, Тожихон Мастоно-ва ва Исмомилжон Ниёзов би-лен фермада. 3. Сердон сўта-лар. 4. Ўрим пайти.

КУРУҚ ҚОҒОЗ ҚОРИН ТЎЙДИРМАЙДИ

Райижроком тадбирлари нега қониқарсиз деб топилди?

Комсомолбод — Анди-жон вилоятининг кенжа рай-онларидан бири. Ташкил этилганга 16 йил бўлди. Район меҳнаткашлари асо-сан чўл бағридан янги ўз-лаштирилган экинзорларда деҳқончилик қилишади. Бу ерда ишлаб чиқариш тар-моқларини жадал ривожлан-тиришиш катта имконият-лари, ечимини кутаётган му-аммолар эз эмас. Бозор иқ-тисодиётига ўтишини му-қарарлиги ана шуларни пухта ҳисоб-китоб қилишни тақозо этади. Бироқ яқинда район Совети президиуми Янгилаш ижрокўмининг «Районнинг иқтисодий аҳо-ли ва бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш тадбир-лари тўғрисидаги» дастури-ни муҳокама қилиб, уни қониқарсиз деб топди. Так-дил қилинган партия, со-вет, ҳўжалик фаоллари, де-путатларнинг вакиллари ана шундай тўхтама келинган-лигини ақидла бўлиб маъ-қуладилар. Хўш, нега шун-дай бўлди?

Ижрония комитет дастури-да районнинг бугунги иқ-тисодий аҳоли ва бозор иқ-тисодиётига ўтиш учун им-малар қилиш кераклиги ани-қлаш кўрсатиб берилма-ди. Муаммолар ва унинг таъсирини, узаро муно-сабати, молия-бюджет база-си, нарх белгилаш, план-лаштириш, моддий-техника таъминоти, аҳолини иш би-лан таъминлаш, ҳўжалик юритилишини янги механиз-минин жорий этиш босқичла-ри сингари муҳим масала-лар тўғрисида ҳеч нарса дейилмаган.

Фикримизни аниқ далил-лар орқали ифодалайлик. Утган йили Комсомолбодда тўб иқтисодий шарофати тўфайли катта иқтисодий са-мара олинди. Асосий тармоқ — пахтачиликдан 1988 йил-га нисбатан 14 миллион сўмга яқин ортиқча даро-мад қилинди. Чорвачиликни жадал ривожлантириш юза-сидан ҳам дастлабки надам-лар қўйилди. Ҳозирча жами 15 дан ортиқ фермер-лик ҳўжалиги мавжуд. Уларнинг ишлари жонлан-ди бораётганлиги сўт, гўшт ва бошқа чорва маҳсулотлари-ни қўлайтириш билан бирга қишлоқнинг доимий иш би-лан таъминлаш имконияти беради. «Оқ олтун» давлат ҳўжалиги ҳудудидagi Шаҳ-зода Мавлонова бошлиқ оли-вий ферма меҳнатсеварла-ри шу йилнинг утган олти ойи мобайнида 70 тонна сўт, 10 тоннадан ортиқ гўшт етиштирди. Улар сў-тининг узидан ярим йилда 23 миң 800 сўм даромад ол-

ҲАММА УЧУН ФОЙДАЛИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг пахта йиғи-теримида банд бўлган пахтакорлар ва механизаторлар меҳ-натига ҳақ тўлашни ошириш тўғрисидаги қарори халқ ҳамма жойда ҳам бажарилган. Чўш, раҳбарларнинг бир қисми ҳўжалик зарар қўриди, фойданинг анча қисқирган маҳ-руми бўлиб қолади, деб чўчкяпти. Бундай хавфсиз учун асослар борми?

УТАГА музбири Ю. БОНДАРЕНКОнинг жумҳурият Қишлоқ ҳўжалик давлат-кооператив комитети бош молия-иқтисод бошқармаси бошлигининг ўринбосари Х. М. МУҲИДДИНОВ билан суҳбат аниқ саволдан бошланди.

— Бу мутавақкот ноғури тасавур. — деди Хуснид-дин Муҳиддинович. — Те-римчилар билан пахта териш машиналари механик-ҳайдов-чиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни қўлайтириш одам-ларга ҳам, ҳўжаликларга ҳам, пировард натижада бу-тун жумҳуриятга ҳам — ҳаммага фойдалидир.

Қарорда бир-бири билан боғлиқ икки мақсад кўзда тутилган. Биринчиси, деҳ-қонларнинг иш ҳақини яқин уларнинг харид қобилиятини ошириш. Иккинчидан, пахта

ни ўз вақтида ноғуд қилмай ва мумкин қадар кўпроқ қис-мин юқори навлар билан териб олиш учун теримда уларнинг меҳнатини моддий рағбатлантиришдир.

— Қўшимча ҳақ тўлаш учун ҳўжаликлар маблағини қвердан олишади?

— Бу маблағ пахта харид нархларини оширишни тўфай-ли олинди. СССР Министр-лар Кенгашининг 1989 йил 20 сентябрдаги 757-сонли қарори билан бу йил бирин-чи ва иккинчи нав пахта-нини харид қоронаси нархи 210 сўм, учинчи нав пахта нар-хи эса 120 сўм оширилиши белгилаб қўйилган.

Шундай қилиб, бу йилги мавсумда давлат биринчи ва-инкинчи нав пахта-нинг ҳар тоннасини 1060 сўмдан соғиб олади. Учунчи нав пахта-нинг ҳар тоннаси 700 сўм, тўртинчи навга 380 сўм тўланади. Харид нархла-рининг оширилиши шу йил-нинг узидеҳ ҳўжаликларга 850 миллион сўм қўшимча даромад келтирди.

Айрим раҳбарлар ана шу пул қассага тўшмайди деб хавфсизроқмоқда. Уларни ҳам тушуниш мумкин, чунки улар ўз ҳўжаликлари учун жавоб берадилар.

— Пуқ. Уларни тушуниш мумкин эмас. Узингиз ай-тинг, деҳқонларнинг — ўз қўли билан пахта етишти-раётган одамларнинг моддий фаровонлиги ошса, бундан ним зиён қўлади?

Энди мулоҳаза қилиб қў-

райдик. Қўлда терилган ҳар килограмм пахта учун 25 тийин ва машинада терилган 1 тонна пахта учун 10 сўм тўланганда иш ҳақига қў-шимча харажатлар 298 мил-лион сўмни ташкил этади. Ҳосилнинг 60 фоиз маши-налар билан териб олинган-да худди шундай бўлади. Бу пул ҳўжалик харид нархла-рини оширилишидан оладиган даромадининг атиги 34 фоз-ига тенг.

Яна. Биз моддий рағбатлан-тиришни қўлайтириб, ҳўжа-ликлардаги ишчи қулларини теримга мумкин қадар тўла жалб қила оламиз, биноба-рин, пахта теримига талаба-лар ва шаҳарликларни жалб қилишни қамайтирмайди. Ҳол-буки, ҳозир амал қилаётган тартибга биноан шаҳарлик-лар иш ҳақининг 50 фоизини тўлашни ҳўжалик ўз зим-масига олади. Бундан таш-қари улар транспорт ҳара-жатларини ва бошқа хара-жатларини тўлайдилар. Уму-ман ана шу харажатлар қў-шимча йнғим-терим учун аж-ратилган меҳнат ҳақи фонди-дан олиб кетади.

Теримни энг яхши агро-техника муддатларида тў-галлаш ҳосилнинг 85 фоиз-ини юқори навларга топши-риш ва тўртинчи нав пахта миқдорини 50 фоз қисқар-тириш имконияти беради. — Мутахассислар бунга тўла эришиш мумкин деб ҳисоб-ламоқдалар. Шундай бўлса, ҳўжаликларнинг қўшимча даромади 190 миллион сўм-дан олиб кетади. Бошқача қилиб айтганда юқори нав пахта-нинг ҳар бир фозини қўшимча 25 миллион сўм келтиради.

Энди бир тонна пахта-нинг таннархини олиб қўрайлик. Бу йил қўшимча ҳақини ҳам қўшиб ҳисоблаганда бир тонна пахта таннархи 700 сўмдан ошади. Тўртинчи нав пахта ҳар тоннасининг харид нархи атиги 380 сўм эканлиги ёдинида булса керак, албатта. Хуллас, тўр-тинчи нав пахта миқдорини бир фоз камайтиш қў-шимча 20 миллион сўм да-ромад келтирди.

Ана энди яқин ясайлик. Агар беш миллион тонна пахта етиштирилса, харид

Ҳўжаликда чорва маҳсу-лотлари етиштириш ҳам йилдан йилга кўпайиб бормоқда, таннарх арзонлашмоқ-да. Чорвадорлар бутун май-лакатимизда рўй бераётган моҳиятини чуқур аниглаб, ўз фаолиятларига ўзгача инти-қилган ҳўжаликлар ва бошқа чорвачиликни ривожланти-риш ва бу соҳани фойда бе-радиган тармоқга айланти-риш йўлида жонбонли кўр-саби, муайян ютуқларини қўлга киритишмоқда.

Чорвачиликда эришила-

КУРУҚ ҚОҒОЗ ҚОРИН ТЎЙДИРМАЙДИ

Райижроком тадбирлари нега қониқарсиз деб топилди?

Комсомолбод — Анди-жон вилоятининг кенжа рай-онларидан бири. Ташкил этилганга 16 йил бўлди. Район меҳнаткашлари асо-сан чўл бағридан янги ўз-лаштирилган экинзорларда деҳқончилик қилишади. Бу ерда ишлаб чиқариш тар-моқларини жадал ривожлан-тиришиш катта имконият-лари, ечимини кутаётган му-аммолар эз эмас. Бозор иқ-тисодиётига ўтишини му-қарарлиги ана шуларни пухта ҳисоб-китоб қилишни тақозо этади. Бироқ яқинда район Совети президиуми Янгилаш ижрокўмининг «Районнинг иқтисодий аҳо-ли ва бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш тадбир-лари тўғрисидаги» дастури-ни муҳокама қилиб, уни қониқарсиз деб топди. Так-дил қилинган партия, со-вет, ҳўжалик фаоллари, де-путатларнинг вакиллари ана шундай тўхтама келинган-лигини ақидла бўлиб маъ-қуладилар. Хўш, нега шун-дай бўлди?

Ижрония комитет дастури-да районнинг бугунги иқ-тисодий аҳоли ва бозор иқ-тисодиётига ўтиш учун им-малар қилиш кераклиги ани-қлаш кўрсатиб берилма-ди. Муаммолар ва унинг таъсирини, узаро муно-сабати, молия-бюджет база-

ҲАММА УЧУН ФОЙДАЛИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг пахта йиғи-теримида банд бўлган пахтакорлар ва механизаторлар меҳ-натига ҳақ тўлашни ошириш тўғрисидаги қарори халқ ҳамма жойда ҳам бажарилган. Чўш, раҳбарларнинг бир қисми ҳўжалик зарар қўриди, фойданинг анча қисқирган маҳ-руми бўлиб қолади, деб чўчкяпти. Бундай хавфсиз учун асослар борми?

УТАГА музбири Ю. БОНДАРЕНКОнинг жумҳурият Қишлоқ ҳўжалик давлат-кооператив комитети бош молия-иқтисод бошқармаси бошлигининг ўринбосари Х. М. МУҲИДДИНОВ билан суҳбат аниқ саволдан бошланди.

— Бу мутавақкот ноғури тасавур. — деди Хуснид-дин Муҳиддинович. — Те-римчилар билан пахта териш машиналари механик-ҳайдов-чиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни қўлайтириш одам-ларга ҳам, ҳўжаликларга ҳам, пировард натижада бу-тун жумҳуриятга ҳам — ҳаммага фойдалидир.

Қарорда бир-бири билан боғлиқ икки мақсад кўзда тутилган. Биринчиси, деҳ-қонларнинг иш ҳақини яқин уларнинг харид қобилиятини ошириш. Иккинчидан, пахта

О. РАҲМАТУЛЛАЕВ, КУХУҚЧУСУ.

нардани оширилишидан олинган умумий даромад 850—860 миллион сўмга етади. Бунга пахтавий олий навларга топшириш ҳисоби-га олинган қўшимча фойда-ни қўшинг. Хўш нима бўл-япти?

Шундай бўлганда, бу йил пахтакор ҳўжаликлари-нинг умумий даромади 1 миллиард 50 миллион сўм-дан олиб кетиши мумкин. Агар ана шу пулдан барча харажатлар чегириб ташла-нса, ҳўжаликларнинг соғ-фойдаси камида 400—500 миллион сўм бўлади.

Теримчилар ва механизаторларнинг қўшимча даро-мадлари 30 миллион сўм ошса, ҳўжаликларнинг даро-мадлари икки баравардан зиёдор қўлайиши ана шун-дан кўрииб турибди.

Хуллас, теримчилар меҳ-натига ҳақ тўлашда пулни те-наш асосида индир. Йи-ғим-терим ишлари ёғингар-чилик давригача чўзилиб пахта-нинг сифати псайиб тўртинчи навга қабул қи-линадиган бўлса, бундай те-наш катта маҳрумликларга айланади.

Суҳбатдош: Талат СОЛИЕВ.

ДЕҲҚОН ЯШАЙДИГАН КУН КЕЛДИ

Фермада социалистик муСОБАҚИ кучайтириш юзасидан катта ишлар амалга оширилмоқда. Сигирсоғарлар, молбоқарлар, озуқакорлар ўртасида ташкил этилган ўзаро беллашув таъсирчан ва оммавий тус олмақда. Қар бир чорвадор кунлик, ойлик, топириқларини ошириб уйдлашати. Ғолиблар мунтазам рағбатлантирилиб боришли чорвадорларини янада яхшироқ ишлашга даъват этайти. Сўнгги ўн кунлик илгорлари қаторида Зоҳида Исмонлова, Одинахон Ёқубова ва Турсуноӣ Юсупова каби сигирсоғарларнинг исм-фамилияларини ўқидик. Улар кунига ҳар сигирдан 8—10 килограмдан сут соғиб олмақдалар.

Азамат чорвадорлар Озиқоват дастури яқроси йўлида юксак натижаларни кўзлашайти. Улар бу йил давлатга 650 тонна сут, 80 тонна гўшт, 160 миңг дона тухум етказиб бериш мақдурини олиштиган. Фермадаги шу кунги шижоатлик меҳнат суроини чорвадорлар

ўз сўзларининг устидан чиқилларидан далолат бериб турибди.

Колхоз бошқарувининг иш услублари ҳам ўзгариб борапти. Эндиликда раис ва бошқа раҳбарлар ишлаб чиқаришнинг истиқболдаги муаммоларига кўпроқ эътибор бериш имконига эга бўлдилар. Илгари эса кундалик ишлар билан ўралашиб қолган раис бу масалалар учун вақт тополмас эди. Ҳозир турли хил кенгашлар, бехудага одамларни тўлаш ҳоллари кескин барҳам топиди. Вақти-вақти билан ишчанлик руҳидаги тадбирлар ўтказилайти. Уларга фақат алоқадор бригадаларнинг бошлиқларинга чақирилмоқда.

Меҳнаткашларнинг тақлиф ва истакларига эътибор билан қараш ҳўжалик раҳбарлари иш услубига хос хусусият. Раисга колхозчи истаган вақтида мурожаат этиши мумкин, у ўз илтимоси жавобсиз қолмаслигини яхши билади.

СУРАТЛАРДА: 1. Яқинда куриб битказилган отахонлар чойхонаси. 2. Моҳир уста Жўра ака Темиров шоғирди Эркинжон Деҳқонов билан иш устиде.

СЎНГИ СОАТДА

● БОНН. Хельсинкида бўлиб ўтган олий даражадаги Совет—Америка учрашуви вужудга келтириш учун чинакам имконият беради. Бундай тартибда бир томондан Ғарб билан Шарқ ўртасидаги мухолифлик натижасида фалаж бўлиб қолган БМТнинг имкониятларидан тўла фойдаланилади, иккинчи томондан, сайёрада тинчликни сақлаб туриш мақсадида биргаликда ҳаракат қилинади. ГФР ташқи ишлар министри Ганс-Дитрих Геншер Ғарбий Берлиндаги Ряс радиостанцияси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди. АҚШ билан СССР намоийш этган қатъият, деҳқонларнинг ўзларининг ҳўжаликнинг мухолифликни қўллашга имкон беради, деган умидларини пучга чиқаради.

Германия социал демократик партияси раиси Ханс-Йохен Фогель олий даражадаги Совет—Америка учрашуви якунларини таъбир қилади, бу учрашув БМТ бўлишини мустақамлашга ёрдам берадиганини, агрессор халқларо миёсиде тобора яқинлашиб қолаётганини намоийш қилганини таъкидлади. Қўшма баёнотда ҳар иккала томон Форс кўрғазидеги тангликни бартафат этишда тинч восталарини афзал қўрганлиги ҳам маълум қилинди.

● ПАРИЖ. Қўвайт бош министри Шайх Саад ал Абдалла а Салим а Сабоҳ СССР билан АҚШ президенти Р. Рейганга ўртасида музокараларнинг натижаларига юқори баҳо берибди. «Совет—Америка учрашуви қандай ўтаётганини бутун дунё диққат билан кузатиб туриди», — деб таъкидлади у. Парижда Франция президенти Ф. Миттеран ва бош министр М. Рокар билан музокарадан кейин мухбирлар билан бўлган суҳбатда, Қўвайт ҳукуматининг бошлиги Хельсинкида қабул қилинган қўйган қарорлар БМТ ўртасида музокара қилишга аҳд қилганини айтибди.

● НИКОСИЯ. Кипр президенти Ф. Василу Совет—Америка қўшма баёнотининг аҳамияти тўғрисида гапирди, икки муҳим жиҳатини таъкидлади. Бу, биринчидан, иккала президент БМТ Хавфсизлик Кенгаши қарорларини тўла-тўлиқ бажаришини талаб қилишига аҳд қилганини айтибди, иккинчидан, Форс кўрғазидеги танглик тугатилганидан кейин ҳам хавфсизликнинг маҳаллий тузилмаларини барпо этиш юзасидан ҳамкорликнинг давом эттиришига уларнинг рози бўлганлиқларидир.

Ошкоралик кўзгусида

ТАРИХ ОЛДИДАГИ ҚАРЗ

Ўтган йил адоғида хорижа сафар қилдик. Халқнинг қадри, ўзалигини англаш тўғрисида йўлга чиқанда кўпроқ хис этаркан киши...

Йўл фикрлари тийдириб, тасаввурини бойитди. Вақтинг кенгликлари аро поезд гилдираклари бир маромда гилдираб, «нашта тўқиб» ўтади. Чекиз Қозғистон чўлларидеги саксувулар, янтоқору қамишзорлар халқини сеҳрлайди. Бўталоқларини эргаштириб юрган туялар чўлнинг зийнати. Кимсасиз йўл бўйларидеги сирли мазористонлар, гиштин мақбаралар. Чўл сукунатидеги ўтмиш авлодлар ёди кезади. Дўмбранинг шиддатли саслари янграгандай. Қамшиларнинг пўпақларини ўйнаб, шамол хуштак чалади. Ерларга сариқ китизлар ёйилгандай. Поезд шимолга интилади. Ерлар оғара бошлаб, чалқиб, Қора қўрум босган бинолар, могор босган маҳобатли темир хумлар, Минглаб куб ёниги, ўтин... Очқаб вагонларда полон машиналар, қаровисиз бойиллар. Юрагинг анишайди. Улуғ ва бепоён мамлакатнинг фидойи фарзандларини қаредда? Россиянинг хувиллаган кентларидан ўтиб бароркан, фикрмизда шундай савол чарх урарди.

Мана шундай ишларга бош-қош бўлган улуг кишилар қийин-қистов қилидилар. Собиқ раҳбарларнинг барча хатоларини элга ошқор айтиб, амалга оширган эзгу ишларидан ҳам қўз юммаслик даркор. Ҳар бир халқ ўз фарзандининг гуноҳини ўзи кечирсин, айбларини ўзи тарбияласин. Бир пайтлар юзлаб масхитларни кунфайкун қилган, бебаҳо кунфайкун арав алфозидеги бўлгани учун суларга озиқ-овоқлаш, милдонлаб қилдириш, қабристонларга қўмдиришга мажбур қилганларини ким жазолайди!

Халқ ўз хотирасида аввало яхшиликни сақлайди, ёмонликни ҳам унутмайди. Ҳаётда, ёнда муҳим из қолдирган зобитларни бугун ўз номи билан аташ, ҳақиқий баҳосини бериш, ҳайри ин қилган фарзандларининг ҳурматини эса ўрнига қўймоқ пайти келди. Ҳали у, ҳали бу миёнададе ноҳос ўқлар отилиб, ёниги чиниб турган алғов-далғов бир паллада ўқинч ва алам билан ўйланган.

Ўзбек билан қирғиз ўртасида иқдор уруғини соңлар қодирлар қотилинг қўдалар, қўланаси эмасми? Қадим Туркистоннинг инжа туркий тилида сўзлашувчи, дини, эътиқоди бир, турмуш тарзлари яқин уруғаймоқлари элларга не бўлди? Олис тарихимиз, малаяниятимиз илдиларини бир улкан томғира тутадики, сув ичган дарёларимиз бир бўлса...

Ўзалигимизни англаб, биргалашиб қадримизни тиклаб, турмушимизни бутлаб, йигирманчи, ўттинчи йилларда зулумот қатғонига учраган алломаларимиз, фозилларимиз, муаррихларимиз номини оқлаб, йўқотган мерос мулкимизни халқимизга қайтариб беришимиз тарих олдидеги қаримиздир. Зеро, руҳлари қирқираган халқнинг бири икки бўлмади, қўсига шамол теғмайди.

Ақду идрок билан иш юришиб, бирлашиб катта мақсадларга қўл уришини виждон амри билиш фарз. Бунинг учун эса ҳар бир халқ ўз маънавиятининг, маданиятининг камол топириб, сув ичадиган мерос чашмаларини поклаб олиши даркор. Тарихнинг қатғон қилган барча кўчаларига ақл машғулласи билан кириб, бой ва қадим меросдан кенг халқни баҳраманд этмоқ қарз. Навоийнинг илдиларини билан чоп этиш, ҳар бир халқнинг намуналарини азиз қилмоғимиз керак. А. Помпониани, «Юсуф ва Зулайхони», «Қисса Рабўзунини», Суфи Оллоевни, Фузулийни, Лутфийни, Фаридиддин Атторни, Жомийнин сўтиши тушмай туриб ўқитсак, маъносини англамаскин, кўнгли равшан бир авлод вояга етажак.

Ойдия ҲОЖИЕВА.

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҲАРБИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚИСМАЛРИНИ ЎЗБОШИМЧАЛИК БИЛАН ТАШЛАБ КЕТГАН БАРЧА ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРГА ВА УЛАРИНГ ОТА-ОНАЛАРИГА МУРОЖААТНОМАСИ

Ўртоқлар! Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округи Ҳарбий кенгаши мамлакатимиз ва унинг Қуролли Кучлари ҳаётидаги мураккаб ва масъулиятли даврда сизларга мурожаат қилади. Интиқдорликнинг яқиндаги ўзгаришлар, демократиянинг яқинлашиб келиши, милдонлаб қилдиришнинг сийсий ҳаётга фаол қўшилшини турмушимизнинг ҳамма соҳаларидеги кўнгина доллар муаммоларини очиб ташлади.

Иқтимоий-сийсий вазиятнинг кескин тус олиши, шўбҳасиз, Ҳарбий жамоалар ҳаётда ҳам ас этмоқда, уларнинг ҳаётда кескинлигини, салбий ҳодисаларнинг келтириб чиқарилиши. Ҳозирги пайтда муайян ажрамачи, экстремист ва миллатчи кучларнинг халқ билан армия ўртасида иқноф қилиш, уни миллий ховандларга бўлиб юборишга, энг муқаддас нарсани — СССР халқларини дўстлигини қоралашга, армиямизга ҳамма хос бўлиб келган қардошлик, ўртоқлик, ҳамкорлик, байналмиллатчилик аънаъларининг бузилишига уришишлари айниқса хавфлидир.

Буларнинг ҳаммаси Ҳарбий интиқдорнинг ҳолатига таъсир қилиб қолмайди. Афсуски, сўнгги вақтда Ҳарбий хизматчиларнинг шу жумладан Ўрта Осиё Ҳўжурхуриятлари ва Қозғистондан қақирилган Ҳарбий хизматчиларнинг ўз қисмларидан ўзбошимчилик билан кетиб қолган солдат ва сержант ўртоқлар! Инма иш қилиб қўйганинингини чуқур ўйлаб қўринг. Армия хизматидеги катта қийинчиликларга, Ҳарбий жамоалардаги мавжуд айрим салбий ҳодисаларга дуч келиб, ҳис-туйғулар таъсир қилаётган шундай қилганлигинингизни тушунаминг. Қисмларини ўзбошимчилик билан ташлаб чиқиб кетиш — армиядаги мавжуд муаммоларга қарши кураш бўлиши, пассивлик қўришидир, бундай хусусият эркак кишига хос эмас.

Хурматли оқсоқоллар, уруш ва меҳнат ветеранлари, ёш жангчиларнинг ота-оналари, акалари!

Сизларнинг ёшларга таъсирингиз жуда катта. Йигиртлар СССР Қуролли Кучларида хизмат қилиш мамлакатимиздаги ҳар бир фуқаронинг фахрли вазифаси ва муқаддас бурчи эканлигини англаб олишида, фақат армия совет кишиларининг тинч меҳнатини ҳимоя қилишига қодирлигини тушуниб этишида уларга ёрдам беришингизни сўраймиз.

Сизнинг ҳаёт йўлингиз болаларингиз ва фарзандларингизнинг ҳаёт йўлидан осон бўлмаган-ку! Ешлик орасида ўсиб, ана шу экин билан боғлиқ ҳамма нарсаларга қизиқиб билан қаради. Ўрта Осиё давлат дорил-фуқунига кириб ўқиди. У ўз устозларини чуқур ҳурмат ва мионатдорчилик билан эслади. А. А. Абдуллаевнинг олим сифатида шаклланишида айниқса И. А. Райкованинг ҳиссаси катта бўлди.

Олимнинг 1957 йилдан кейинги илмий ва иқтимоий фаолияти Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлари институтини тарих билан чамбарчас боғлиқ. 1967 йилдан ҳозирга қадар у мазукур институтнинг ўзга систематикаси ва интродукцияси лабораториясида раҳбарлик қилиб келмоқда. 1961 йилда номзодлик, 1972 йилда эса докторлик илмий даражаларини олиш учун диссертация қилади. 1979 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси этиб сайланди. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат қўлган фан арбоби» фахрий унвони берилган.

А. А. Абдуллаев ўзга навлари фондини бойитиш соҳасида жуда катта ишлар қилмоқда. Маълумки, бундай

йилларингизда турмушингиз ва хизматингиз шарафлари осонмиди? Ахир сиз барча қийинчиликларини энгиз ўта олдингиз-ку.

Сизларнинг донолигингизга, ҳаёт тажрибангизга умид қиламиз. Болаларингиз, наваларингиз қочқ бўлиб қолишига йўл қўймаг, Ўзбошимчилик билан қисмдан чиқиб кетиб, улар жиноят йўлига ўтганлигини тушутиринг.

Сизлар билан ҳамкорлик қилишга ва зарур бўлган ҳолларда сизларга ва фарзандларингизга ёрдам беришга биз тайёрмиз.

Оқруғлар, қўшилмалар, қисмлар қўмондонлиги ҳозирги пайтда армия жамоаларидаги маънавий муҳитни соғломлаштириш, маънавий шарафнинг, савдо хизматини ва Ҳарбий хизматчиларга тиббий хизмат қўриштириш яқинлаш учун қўл иш қилмоқда. Ҳарбий қисмлар ҳаётдаги салбий ҳодисаларга қарши қатъий кураш бошлади.

Сизларга мурожаат қилиб шуни айтмоқчимизки, ўз айбини, ўз ҳаёт-ҳаракатларининг гайриқонунийлигини англаб, иқтиёрий равишда қисмага қайтиб келадиган искарлар ва сержантларга исбатан уларни жиний жавобгарликдан озод қилиш масаласи хайрихоҳлик билан қўриб чиқилиши ҳамда Ватани ҳимоя қилишга доир ўз конституцион ва ватанпарварлик бурчинини ҳалол бажариш учун имкон берилади.

Мурожаатимизни тушуниб қутиб олсангиз ва қўллаб-қувватласангиз деб умид қиламиз.

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҲАРБИЙ КЕНГАШИ.

Тўйхат ўрнида

...ОЛАМ СЕНИКИ

Жумҳурият жамоатчилиги Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, хизмат қўлган фан арбоби, ботаника эволюцион генетикиси, гўза систематикаси ва интродукцияси соҳасида кўза қўриган олим, «Биолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси лабораториясининг мудир Абдувалло Абдуллаевнинг 60 йиллиги ва илмий-педагогик фаолиятининг 45 йиллигини нишонламоқда.

Олим гўзанинг генетика эволюцияси, филогенезини ва систематикаси соҳасидаги кўп қилган муаллифи ҳисобланади. Тадиқотлари билан ишлаб чиқариш учун гўят катта аҳамиятга эга. А. А. Абдуллаев 250 дан ортқ илмий мақолалар, рисолалар ва монографиялар эълон қилди. Шундан бири — «Гўза узокдан дунрағайлаштирилганда шаклланиб бўлиши» китоби 1968 йилда Техас дорилфуқунини томонидан инглиз тилида бошлиб чиқди.

Абдувалло 1930 йилда Наманган вилоятининг Поп районидан Пиллоқ қишлоғида муаллим оиласида дунёга келди. Болалиғиданоқ пахта

фонд Ватан пахтачилиги фанини ривожлантиришининг негизи ҳисобланади. Шунингдек, ўсимликлар ривожланишининг кўнгина жиҳатлари — физиология, биохимия, ҳужайра инженерлиги, биотехнология, генетика, селекция, агробиология, соҳаларида ҳам тадиқотлар олиб борди. Ҳозирги пайтда институт коллекциясида 4.200 турдаги нав намунаси бўлиб, улардан 37 таси табиий йўл билан яратилган. Бу коллекция Совет Иттифоқидеги энг рангбаранг йиғмалардан бири ҳисобланади. У хориғга қилган сафарлар ва экспедициялар, шунингдек, пахта этиши туруви мамлакатлар билан уруғликлар алмаштириш ҳисобига тинмай боғиб бормоқда.

1957 йилда А. А. Абдуллаев Мексикада борган биринчи совет илмий экспедициясида раҳбарлик қилди. Унинг фаол иштирокида Мексикада яқинда мексика гўзасининг турли қўринишидаги навларини ўрганиш ва қўриштириш, дунрағайлар олиш бўйича совет мексика таянч пункти ташкил этилди. Бу марказ ҳанузга қадар Мексика гўзасининг қимматбаҳо

синтетик шакллариининг генетики маънаби ҳисобланиб келмоқда.

Ҳозирги пайтда А. А. Абдуллаев раҳбарлигида турли усуллар, яъни морфология, анатомик, физиология, биохимия, цитогенетик, эмбриология, карнологик, шунингдек, тажриба тариқасида чала меза ҳосил қилиш йўли билан гўзанинг Америка, Африка-Осиё, Австралия турлари устидан ҳар томонлама тадиқот ишлари олиб бориламоқда.

А. А. Абдуллаевнинг илмий-ташқиловчилик фаолиятини давлатимиз юксак қадрлади. У иккита Октябрь инқилоби, «Хурмат» ордени билан таърифланди. Хелсоловнинг «Хосилдорлик матбудаси» халқро медали билан мукофотланган. Абдувалло Абдуллаевнинг ўзининг 60 йиллик умр маррасини қўраётганда, энг орау-ниятларга тўлиб-тошган ҳолда кўтиб олди. Олимнинг ҳамкасблари ва дўстлари унга сўхта-саломатлик, илмий жамоат ва педагогик фаолиятида янги иқдорий муваффақиятлар тилайдилар.

А. ПУЛАТОВ.

ОЛТИНЧИ ДУРАНГ

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида иштирок этиётган командалар ўртасида кучлилар сағига йўлдан кечулар ўйналар учун қизгин кураш борапти. Айниқса олдинги пегоналарнинг эгаллаб турган коллективлар имкониятини бой бермаслик учун бор маҳоратларини намоийш этмоқда.

Бунинг галдаги тур ўйинида ҳам яққол исботлади. Таъкидлаш жоизки, бўлиб ўтган ўнча учрашувда айниқса майдон эгалари муваффақиятли қатнашдилар. Натияжада улар етти ўйинда галаба қозондилар. Фақат бир матчда меҳмонларнинг қўли балад келди. Икки учрашувда эса томонлар оқ-

кони бўлишиб олдилар. Дарвозаларга 27 та тўп киритилди. Шундан 20 таси мезбонлар, етти таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди.

Ўтган турдан сўнг пешқадам ўзгарди. Биринчи ўринда борайтган Запорожье футболчиларининг Боқудеги мағлубияти (0:2), Владикавказнинг «Спартак» командасига қўл келди. Спартакчилар ўз майдонларида Кемеровонинг «Кузбасс» коллективини энгиз (1:0), 40 очко тўлаган ҳолда қарвондан бўлиб олдилар.

«Пахтакор» Ярославлада «Шинник» билан куч синашди. Учрашувнинг 13-минутда майдон эгалари ҳисобда олдинга чиқдилар. Шундан сўнг ташаббус пахтакорчиларга ўтди. Улар айниқса танаффусдан сўнг мағлубиятдан қўтулиш учун кетма-кет ҳужумлар уюштирдилар. Ниҳоят, матч ташташига саноқли дақиқалар қолганда тўпура ҳужумчи Игорь Шквирин ўзини кўрсатди. Унинг аниқ зарбидан сўнг ҳисоб тенглашди.

Бу пахтакорчиларининг маъсулдаги олтинчи дуранги бўлди. Шквирин ҳисобдаги тўпураи 26 тага етказди.

Кўчлар сағига даъвогарлик қилаётган Москванинг «Локомотив» ва Ставрополнинг «Динамо» командалари ўтган турда мағлубиятга учрадилар. Пойтахтлик футболчилар Абвонияда маҳаллий «Котайк» командасига 1:4 ҳисобда ютқаздилар. Ставропол диномчалари эса Симферополда маҳаллий «Таврия»дан енгидилар — 2:3.

«Қайрат» бу йилги маъсулда мухлислар ишончини оқлай олмайпти. Олмаоталиклар галдаги ўйинни Тюменда «Геолог» билан ўтказиб, имкониятини бой (0:2) бердилар. Ленинграднинг «Зенит» командаси ўз майдонда Кишинёвнинг «Нистру» коллективига ютқазди — 1:2.

Бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Тирас» (Тирасполь) — «Ростсельмаш» (Ростов) — 0:0, «Кубань» (Краснодар)

Уйинлар жадалви	У	Т	О
«Спартак»	28	53-21	40
«Металлург»	28	43-20	39
«Пахтакор»	28	53-33	38
«Шинник»	28	39-28	34
«Локомотив» М	27	31-21	33
«Динамо» Ст	28	37-29	32
«Нистру»	28	31-33	29
«Динамо» Сх	26	19-21	28

«Геолог»	28	27-32	27
«Нефчи»	27	38-33	27
«Факел»	28	31-37	26
«Локомотив» Н	28	26-38	25
«Таврия»	29	24-28	25
«Котайк»	28	29-33	24
«Ростсельмаш»	28	36-39	24
«Зенит»	28	30-32	23
«Қайрат»	28	30-36	23
«Тирас»	28	20-36	23
«Кубань»	28	21-39	21
«Кубасс»	26	17-35	13

Набатдаги тур учрашувлари 16 сентябрда ўтказилади. Шу кунга «Пахтакор» Тюменда маҳаллий «Геолог» командаси билан учрашади.

Ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллигига

ҲАДИС ИЛМИНИНГ САРВАРИ

Машҳур ҳадис олим (муҳаддис) имом ал-Хофис Абу Исо Муҳаммад ибн Исо ибн Саъра ибн Мусо ибн Заҳходж ас-Сулайми ат-Термизий 209 (825) йили Термиз вилоятидаги Буг (ҳозирги Шеробод ноҳияси) қишлоғида туғилган.

Улардан бизгача етиб келганлари: «Ал-Жомеъ» («Мажмуъ»). Бу асар «ал-Жомеъ ат-Термизий» ёки «Сунан ат-Термизий» номлари билан ҳам аталади. «Ал-Иллат» («Иллатлар» ёки «тоғилар»). Бу «ал-Жомеъ» охирида берилган. «Ат-Термиз». «Шамол ан-Набийя» («Пайғамбарнинг ўзингача хос фазилатлари»). Қуйида ат-Термизийнинг илк асарига тўхталамиз.

Х асрга келиб олтига бутун ислом олами тан олган ҳадислар тўплами вужудга келди. Булар имом Бухорий, имом Муслим ибн Ҳажжож, имом Абу Довуд, имом Термизий, имом Саъдий, имом Нисойлар тўплаган ҳадислардир. Самарқандлик машҳур муҳаддис Абу Муҳаммад Абдуллоҳ ибн Абдураҳмон ибн ал-Фазл ас-Самарқандий ад-Дорамий номи ҳам улар қаторида тилга олинмади.

СУРАТДА: Ат-Термизий юбилейига қатнашган меҳмонлардан бир гуруҳ. С. МАҲҚАМОВ олган сурат.

Ҳадислар бутун мусулмон дунёси халқлари маданияти, тили, адабиёти, тарихига катта таъсир асаслардир. Илмий ва адабий асарларда ҳам оғзаки шикрларда ҳам ҳадисларнинг назмию насри билан қилиниши кўп учрайдиган ҳадислар бўлади. Агар гуноҳ ошқорачи қилинса ва (қўлидан келадиган кишилар) уни ман этмаса, зарари бошқаларга ҳам умумий бўлади.

Имом Термизий тўплаган ҳадис китобига жуда кўп олимлар шәрҳлар аъзаганлар. Улардан энг машҳурлари ибн ал-Араби номи билан машҳур Абу Бакр Муҳаммад ибн Абдуллоҳнинг «Орият-ул-аҳвазий фи шарҳи сунан ат-Термизий» ва Жалолуддин ас-Суъутӣ 911 (1505)нинг «Қут-ул-муғтзий ала «Жомеъ ат-Термизий» асарларидир.

Қуйида Термизий ҳадисларидан баъзи бирлари таржимасини келтирамиз:

«Дўстингни мулоимлик билан севгин, эҳтимом у бир кунни сенга душман бўлиб қолар, душманни ҳам мулоим душманлик қил, эҳтимом у бир кунни сенга дўст бўлиб қолар».

«Сенга омонат қилганинг нарсани эгасига топшир ва сенга хиёнат қилга кишига хиёнат қилмас».

«Агар яширнин равишида бир гуноҳ қилинса, унинг зарари фақат гуноҳ қилганининг ўзинга бўлади, агар гуноҳ ошқорачи қилинса ва (қўлидан келадиган кишилар) уни ман этмаса, зарари бошқаларга ҳам умумий бўлади».

«Мўъминларнинг имони қолми бўлгани хулқи аҳли бирлигининг ва сизнинг энг аҳли эрларингиз хотинларига эзгулик қилувишларингиздир».

«Дунё ишларида» ўзингиздан юқориларга эмас, балки ўзингиздан пастдагиларга қараганда бу Аллоҳ сизга берган неъматларини оз демасликка сабаб бўлади».

«Кўрлик ишга ундаш шу ишни ўзи қилиш билан берадир».

Абу Исо Термизий тўплаган пайғамбар алайҳиссалом ҳадисларидан айримларининг таржимасида бердик. Улардан кўриниб турибдики, одамлар ҳадисларда одоб-ахлоқ, қалоллик, поклик, ёлғон гапирмаслик, омонатга хиёнат қилмаслик каби инсоний хислатларга эътибор берганлар. Бу ишлардан қайтарилмади. Биз бу ерда беролмаган жуда кўп ҳадисларда ўйрилиб, порохулик, ёлғон гапирш, фоҳишабошлик, ичкиликбошлик, қимор

каби иллатлар қаттиқ қоралangan. Ҳадислар бутун мусулмон дунёси халқлари маданияти, тили, адабиёти, тарихига катта таъсир асаслардир. Илмий ва адабий асарларда ҳам оғзаки шикрларда ҳам ҳадисларнинг назмию насри билан қилиниши кўп учрайдиган ҳадислар бўлади.

«Агар яширнин равишида бир гуноҳ қилинса, унинг зарари фақат гуноҳ қилганининг ўзинга бўлади, агар гуноҳ ошқорачи қилинса ва (қўлидан келадиган кишилар) уни ман этмаса, зарари бошқаларга ҳам умумий бўлади».

«Мўъминларнинг имони қолми бўлгани хулқи аҳли бирлигининг ва сизнинг энг аҳли эрларингиз хотинларига эзгулик қилувишларингиздир».

«Дунё ишларида» ўзингиздан юқориларга эмас, балки ўзингиздан пастдагиларга қараганда бу Аллоҳ сизга берган неъматларини оз демасликка сабаб бўлади».

«Кўрлик ишга ундаш шу ишни ўзи қилиш билан берадир».

Абу Исо Термизий тўплаган пайғамбар алайҳиссалом ҳадисларидан айримларининг таржимасида бердик. Улардан кўриниб турибдики, одамлар ҳадисларда одоб-ахлоқ, қалоллик, поклик, ёлғон гапирмаслик, омонатга хиёнат қилмаслик каби инсоний хислатларга эътибор берганлар. Бу ишлардан қайтарилмади. Биз бу ерда беролмаган жуда кўп ҳадисларда ўйрилиб, порохулик, ёлғон гапирш, фоҳишабошлик, ичкиликбошлик, қимор

бир муҳим асари — «Шамол ан-Набий» («Пайғамбарнинг алоҳида фазилатлари»). У Муҳаммад алайҳиссаломнинг таъқи қиёфаси, ҳаёт тарзи, ахлоқий сифатлари ва фазилатлари ҳақидаги 408 та ҳадисни ўз ичига олади. Термизий ушбу китобининг 939 (1533) йилда кўчирилган икки нусхаси ва яна ўн тўртта қўлёзма-лар Узбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтида сақланмоқда.

«Шамол ан-Набийга» эътибор «Шарҳи Шамолнинг бир босма ва қисқартирилган нусхаси, «Мухтасар Шамолни шарҳининг иккита босма нусхаси ҳам шу институтда сақланмоқда».

«Шамол ан-Набий» форс ва турк тилларида таржима қилинган. 1980 йили Урта Осиё ва Қозғоистон диний бошқармаси кутубхонасида сақланган қўлёзма асосида марҳум муфтий Забиржон ибн Аббос томонидан ёзилган суъбоси билан Тошкентда араб тилидаги нусхасида нашр этилган.

И. АБДУЛЛАЕВ, Узбекистон ССРда тизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор.

ДЕҲҚОН ЯШАЙДИГАН КҮН КЕЛДИ

Хўжалик эришган муваффақиятларда инсон ҳақида гамхўрлик кўрсатилаётганлиги, иқтисодий муаммолар бирин-кетин ҳал қилиниб бораётгани муҳим аҳамият касб этади. Қолғонда барқарор жамоа қарор топган. Деҳқонлар ва чорвалдорларнинг меҳнати, иқтисодий фалонли сезилган даражада ўси. Ҳозир ҳўжаликда 380 ўқувчини ўз бағрига олган мактаб, 140 ўқилчи болалар боғчаси, политехника, магазин, чойхона бор. Яна битта мактаб ва ҳаммом қуриши жадвал бориюнда.

Бу ерда келажак авлод тарбиясига ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Айниқса бу борада тажрибали муаллимлар жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Н. АЛИМОВ, Н. МУҲАММАДЖОНОВ, (суратлар), «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус муҳбирлари.

Назм гафтариган

Тулан НИЗОМ

ОШКОРА СЎЗ

Мен Бўлада туғилдим, андижонликман, Қалбида туғиб сенинг дардларинг. Енида дўстим кўп, қадрдонликман, Улар чин фарзандинг, сенинг мардларинг.

ОНА РУҲИ

Она ўлган. Бўди неча йил... Ҳаётининг шайми-ку сўнгин. Чидаб келди, оҳким, шонр дил, Хижрон гамм юракда тўнган. Қабристонга бораман гоҳ, Тиз чўкман ҳонига гоҳ.

Ҳар ҳафта шанба сонига

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида

ИЗОҲГА ҲОЖАТ БОРМИ?

Қайта қуриш ҳал қилувчи босқичта қадам қўйган бир пайтда икки дардаш ўртасида шундай мулоқот бўлиб ўтди:

— Кейинги пайтда қўзи қориндай кўлайиб чиқатган қонулар нега бажарилмапти?

— Ҳа энди, бажармаслик бизга турғунлик йилларида теккан дард-ку!

— Бу дардан қачон қутиламиз?

— Э, биродар, бу ёғини уллардан суран!

Биз дардашларнинг мушкуллини осон қилиш мақсадида икковларнинг «дардашларини аниқлаб, ваъдаларини синаб кўрмоқчи бўлдик». «Узбекистон ССР Давлат тили ҳақидаги қонун лойиҳаси» кенг муҳокама қилинаётган пайтлар эди. Лойиҳа юзасидан омманинг фикрини билиш ниётида Тошкент вилояти, Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги меҳнат жамоаларида, савдо, умумий оқватларда, савдо, маиший хизмат, автотранспорт шаҳобчаларида, халқ депутатлари ноҳия кеңаши ижроия кўмитасида бўлдим. Ушунда раҳбарлар тилларидан бол томиб гапирришгани:

— Қонуни амалга ошириш учун пулни ҳам, куч-ғайратни ҳам аямаймиз.

— Муҳбир ака, уч-тўрт ойдан кейин бир келин-а, Тўйпелани танилмай қоласиз.

Бу умидбахш сўзларни эшитиб, она тилимиз, маданиятимизнинг жонқурларини кўп экан, дея кўнглим тоғдек кўтарилиди. Орадан бир йил ўтиб, уша жойларга яна қадам рақибда қилдим. Вожаиб, ҳаммаси уша-уша. Ноҳия маркази — Тўйпелана

Жавоб йўллашди

«БЕРМАСНИНГ ОШИ ПИШМАС»

Халқ депутатлари Уругт район Совети ижроия комитети рўзноманинг 19 май сонига ҳоқ эитилган. «Бермаснинг оши пишмас» сарлавҳали мақола юзасидан текшириш ўтказди. Унда баён қилинган эътирозлар ўрилди. Қалинин номли жамоа хўжалиги ҳудудида 11 та қишлоқ мавжуд бўлиб, электр тармоқлари 1989 йилда барпо этилган. Ҳозирги кунда ремонт ишлари олиб борилапти. Терсак қишлоғида узатиш симлари эскирилганлиги учун чироклар тез-тез ўтиб, кишиларнинг норозилигига сабаб бўлган.

Район электр тармоқлари идорасига ахродини ахшилаш юзасидан тегишли тадбир

белгилаш топширилди. Тўртта қишлоқда қурилган янги иморатлар лойиҳа асосида электрлаштирилмапти.

Текшириш давомида ички телефон тармоқлари Фойдаланишга яроқсиз ҳола келганини аниқлади. Аҳоли талаблари инобатга олиниб, хўжаликда 100 рақамли автомат телефон станцияси қуриш мўлжалланмоқда. Лойиҳа ҳужжатлари тайёр. 1991 йилда бу ишга киришилади. Терсак қишлоғига автобус қатновини йўлга қўйиш масаласи қўриб чиқилапти.

Р. ТУРСУНОВ, халқ депутатлари Уругт район Совети ижроия комитети раиси.

Луқма

ЭСКИ ҲАММОМ, ЭСКИ ТОС

Рафқоннинг бозор жойи тағ, Мулалари қақон, гараги, Омилари ҳам муларанг, Қўйлаб кийиб дастор экан.

Мавлоно Муҳимий «Саъҳатнома»да шундай деб ишро этганлар. Лаббай! Ён-а, асарининг бадий хусусиятларини таҳрир қилмоқчи эмасми. Гап бозорда. «Саъҳатнома» яратилганидан бери салкам бир аср вақт ўтди. Рафқон бозори ҳамон уша-уша: тангу тор, қаровсиз. Жуда унаҳлиқмасдир, дейсизми? Тўғри, бозор атрофида 5—10 туп дарахт экилди, айвон қурилди, ярим сотихча майдон асфальтланди. Бўлгани шу. Савдо-сотиқ учун шароит йўқ. Бозорчиларнинг аҳволини қўриб раҳмингиз келди.

Узинг учун ўл етим, деганлардек, бозорчилар ерга қорғоз, қоп ёки эски чопоналарини тўшаб ўтиришга мажбур. Қор-ёмғир ёғса, пана бўладиган жой йўқ. Шу ҳам инсофданими?

Рафқон — Фарғона водийсидаги энг катта қишлоқлардан бири. Бу атрофда 20 мингдан ортиқ аҳоли яшайди. Улар ўзлари етиш-

тирган маҳсулотларини сотолмай сарсон бўлишапти. Бозорда тозаланик рия қилинапти, нарх-наво қиммат. Кексаларнинг айтишича, 30-йилларда Рафқонда мол бозори бўлган. Ҳозир у йўқ. Қишлоқ аҳли туёқ олмақчи ёки сотмоқчи бўлса, ўн беш қақирин йўл босиб район марказига қатнайдди. Қанча вақт, қанча асаббузарлик...

Рафқон бозорини кеңайтириш, устини ёпиш, янги расталар қуриш, харидор ва сотувчилар учун қулайлик дратиш ҳақида неча йилдан бери гапирилади-ю, амалий ишдан дарак йўқ. Белгилаш қарор ва режалар қозғода қолди метаяпти. Рафқонликлар аймон қачон ташаввусли? Масалан, бу жиҳат ҳақи депутатлари Ижроия район Совети ижроия комитетининг мутасадди ўртокларга боғлиқ бўлиб турибди.

О. ҒАРОВ, Мухаррир ўринбосари Н. ЕҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА» БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Мухаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масыул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33, 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлими — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.